

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. An & qua ratione generatim loquendo, Deus cognoscat creaturas, in se
ispone, an in seipsis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

ita perfectè, sicut cognoscibilis est: Deus autem utique tam perfectè seipsum cognoscit, quam perfectè cognoscibilis est; non enim minor est virtus Dei in cognoscendo, quam perfectio in essendo; Ergo Deus seipsum comprehendit. Secundò iuxta S. Augustinum epist. 112. ad Paulinum cap. 9. *Totum comprehenditur videndo, quod ita videtur, ut nihil eius lateat videntem: sed nihil est in Deo, quod lateat ipsum.* Ergo, &c.

4 Ex his duabus rationibus, prior planè procedit & desumitur à ratione formali comprehensionis, iuxta ea, quæ supra q. 6. dub. 6. docuimus. Posterior autem ratio, etsi non sumatur à formali conceptu comprehensionis, ut ibidem dictum, sumitur tamen à signo, ac cyclat à posteriori, saltem iuxta ordinariam Dei legem; loquendo nimirum de omnibus, quæ & formaliter, & eminenter sunt in Deo. Licet enim controuersum sit, an secundum absolutam Dei potentiam à creato intellectu videri in Deo possint omnia, quæ in ipso sunt formaliter & eminenter, satis tamen certum est, reipsa à nullo ita videri, præterquam ab ipso Deo seipsum comprehendente; adeo ut nec consentaneum sit naturis rerum, omnia videre seu cognoscere, quæ in aliqua re formaliter & eminenter continentur, nisi res illa tam perfectè cognoscatur, quam cognoscibilis est, adeoque comprehendatur; ut proinde non malè S. Thomas hinc etiam argumentum sumat ad probandum, Deum seipsum comprehendere. Non loqui autem hic S. Thomam de ijs solum, quæ in Deo formaliter insunt, patet ex eius questione 12. a. 8. & citato loco satis probatum est; cum Beati omnes videant utique in Deo omnia, quæ formaliter in ipso sunt, licet eum interim ipsi minimè comprehendant, ut loc. cit. diximus. Vbi simul tamen exposuimus, quænam sit verà mens S. Augustini eo loco, quem S. Thomas hic allegat; vnde patet, loqui ipsum de alia quadam ratione comprehensionis, quam non negat Beatis, sed solum viatoribus pro statu huius vitæ.

5 Assertio V. Quando Deus seipsum dicitur comprehendere, locutio hæc non est omnino proprie & strictè accipienda, sed late & improprie. Ita S. Thomas hic cit. q. 14. a. 3. ad 1. Probatur. Quia ut aliquid ab aliquo proprie comprehendatur, requiritur inter ea ipsa à parte rei distinctio; comprehendere enim significat aliquid habens, & includens alterum: quare etiam necesse est, ut omne comprehensum sit finitum; sicut omne inclusum est finitum. In quem sensum etiam S. Augustinus lib. 83. qq. q. 14. ait, *id quod comprehendit se, finitum esse sibi.* Intellectus autem Dei non est aliquid reipsa distinctum à Deo; nec Deus finitur & includitur comprehensione suâ; Ergo, &c.

Quare huiusmodi locutiones, inquit S. Thomas ibid. per negationem sunt exponende. Sicut enim Deus dicitur esse in seipso, quia à nullo exteriori continetur; ita dicitur comprehendere seipsum, quia nihil est sui, quod lateat ipsum; siue potius, quia perfectio eius in essendo, siue ipsa eius cognoscibilitas, non excedit perfectionem eius in cognoscendo. Et cum iuxta S. Augustini citatum dictum dicitur, Deum esse sibi finitum, intelligendum est, inquit S. Thomas, secundum quandam similitudinem proportionis; quia sic se habet in non excedendo intellectum suum, sicut se habet aliquid finitum in non excedendo intellectum finitum. Non autem

sic dicitur Deus sibi finitus, quod ipse intelligat, se esse aliquid finitum. Hæc S. Thomas.

DVBIVM III.

An, & quâ ratione generat in loquendo, Deus cognoscat alia à se, siue creaturas; in seipso, an in seipsis?

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 5. 6. & 11.

Loquimur hic de rebus extra Deum, siue de rebus creatis indefinitè, abstrahendo in particulari, quasnam creaturas Deus cognoscat: hoc enim sequentibus dubitationibus fit manifestum.

Assertio I. Deus cognoscit etiam alia à se, adeoque creaturas. Ita S. Thomas q. 14. a. 5. omnesque Theologi in 1. d. 3. 5. & est de fide, ex multis scripturæ locis. In præsentibus sufficit ille Hebr. 4. v. 13. *Non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius. Omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius.* Ratio est. Tum quia scientia Dei est infinita: ergo cognoscit omne cognoscibile. Tum quia Deus creaturas suo arbitratu producit & gubernat, tanquam agens nimirum intellectuale: Ergo eas etiam cognoscit. Tum quia Deus perfectè cognoscit seipsum, ac proinde etiam virtutem suam operatiuam: sed virtus alicuius rei perfectè & adæquatè cognosci non potest, nisi cognoscantur ea, ad quæ virtus se extendit: ergo cum virtus diuina se extendat ad alia extra se, eò quod ipsa est prima causa effectiua omnium entium, necessariò fatendum est, Deum etiam alia extra se cognoscere. Quæ est ratio S. Thomæ cit. art. 5.

Assertio II. Deus cognoscit creaturas, non solum secundum Esse, quòd in Deo habent, sed etiam secundum suum esse proprium. Ita S. Thomas, cæteri que Theologi locis citatis; & est extra controuersiam; ac de fide; idemque probatur adducta scriptura & rationibus. Deus enim creaturas producit non secundum Esse, quòd in ipso Deo habent; neque adeo etiam virtus Dei productiua extendit se ad creaturas, secundum illud Esse, quòd in Deo habent, sed secundum esse proprium.

Et referunt quidem Capreolus in 1. d. 3. 5. q. 2. & Aquarius ibid. ac refellunt Aureolum, quasi dixerit, scientiam diuinam non terminari ad creaturas secundum esse proprium. Sed reuera Aureolus 1. d. 3. 5. p. 2. a. 4. non videtur aliud velle, quam Deum non cognoscere res creatas in se, sed in Deo, ut inferior etiam cum S. Thoma & communi dicemus. Fateor tamen, eundem ibid. art. 1. & part. 3. a. 1. dum explicat & defendit Auerroem dubiè & obscure locutum; quasi nihil aliud præter ipsum Deum terminet intuitum diuinæ scientiæ: cum tamen interim idem Aureolus simul eadem distinct. 3. 5. p. 4. a. 2. refellat Auicennam, Auerroem, & Aristotelem, quod negarint, Deum distinctè cognoscere singularia, ut in loquendi modo potius, quam reipsa videatur errasse Aureolus; de qua re plura assert. 8.

Assertio III. Deus cognoscit creaturas distinctè, & propriâ cognitione. Ita S. Thomas hic q. 14. art. 6.

aliqui Doctores cum Magistro loc cit. & est de fide-
tum ex alijs Scripturæ locis, tum ex illo Psalm. 32. v.
35. *Qui fingit sigillatim cord. eorum; qui intelligit omnia
opera eorum.* Ratio itidem est evidens. Tum quia a-
lias scientia Dei non esset infinita; non enim perspi-
cua & distincte cognosceret omne intelligibile.
Tum quia Deus sigillatim omnibus rebus providet,
vt disp. seq. dicitur. Tum quia creaturæ sunt & emi-
nenter existunt in Deo, non tantum secundum com-
munem rationem entis, in qua omnes creaturæ con-
veniunt, sed etiam secundum suum esse proprium,
per quod à se invicem distinguuntur. Ergo cum
Deus seipsum, & omnem illam virtutem, seu conti-
nentiam eminentiorem perfectissime cognoscat, fie-
ri non potest, quin Deus cognoscat creaturas distin-
cte & secundum esse proprium ac particulare, adeo-
que propriam cognitionem.

Vnde etiam efficitur, Deum cognoscere singula-
ria, vt docet S. Thomas hic q. 14. a. 11. ex Aristotele
lib. 1. de an. text. 80. & lib. 3. metaph. text. 15. idque
inde etiam recte probat, quod Deus suam scientiã
efficiat & producat singularia. Quocirca vt bene et-
iam notavit idem eod. art. 6. errant illi, qui dixe-
runt, Deum alia se non cognoscere, nisi in com-
muni, scilicet in quantum sunt entia. In quo errore
videtur fuisse Averroes lib. 12. metaph. comment.
51. & in opus. distinct. vbi negat Deo distinctam co-
gnitionem suorum operum. Fauet eidem errori A-
ristoteles lib. 12. metaph. sum. 2. cap. 4. text. 51. ita
non solum ab Averroes, & quibusdam philosophis,
sed etiam à scriptoribus ecclesiasticis, & Theologis
quibusdam intellectus; licet vtunque in meliorem
sensum explicare conentur. Ferrariensis lib. 1. cont.
gent. cap. 50. & alij. Male etiam Ockam, & Gabriel
in 1. dist. 35. dixerunt, hanc assertionem probabili
solum, non autem evidenti ratione posse probari.

Sed obijcitur obscurus quidam locus S. Hiero-
nymi in illud Abacuc 1. *Mundi sunt oculi, ne videas
malum, vbi ait: Caterum absurdum est, ad hoc Dei dedu-
cere maiestatem, vt sciat per momenta singula, quot na-
scantur culices, quotve moriantur, que cinicum, pulicum,
& muscarum sit in terra multitudo; quanti pisces in aqua
nascantur; & qui de minoribus maiorum præda cedere de-
beant. Non sumus tam fatui adulatorum Dei, vt dum poten-
tiam eius etiam ad ima detrahimus, in nosmetipsos inu-
riosisimus; eandem rationabilium, quam irrationabilium
providentiam dicentes. Ex quo liber ille apocryphus stulti-
tia e condemandus est, in quo scriptum est, quendam An-
gelum nomine Tyri præesse reptilibus, & in hanc simili-
tudinem pisces quoque, & arboribus, & bestijs vniuersis
propriis in custodia Angelos assignatos.*

Respondet cum Magistro in 1. dist. 36. c. 4. Hu-
gone de S. Victore in sum. sent. tract. 1. cap. 12. item
cum Gregor. de Valentia hic q. 14. p. 4. & Suarez lib.
3. cap. 3. S. Hieronymum minime in eo errore fuisse,
vt negaret, hæc omnia à Deo distincte quouis modo
cognosci; sed loquitur de scientiã practica peculi-
aris providentiæ diuinæ, quæ ex se ipse, & ante provi-
sionem causarum secundarum, certum, & peculi-
arem numerum, atque etiam indiuiduas rationes sin-
gularum eiusmodi animalculorum ab æterno præ-
finierit, atque etiam de singulis peculiarem curam
habeat, vt de hominibus præsertim electis habet; iux-
ta ea, quæ de hac re disserit S. Thomas hic q. 22. a. 2.

& q. 23. a. 7. in quem modum etiam loquitur Apo-
stolus 1. Cor. 9. *Nunquid Deo cura est de bobus?*

Hanc esse mentem S. Hieronymi, patet tum ex ci-
tatis eius verbis, eandem rationabiliam, quam irrationa-
bilium, & c. tum ex ijs, quæ ibidem præmiserat: *In ce-
teris animalibus generalem quidem Dei dispositionem, &
ordinem cursuum rerum intelligere possumus: v. g. quo-
modo nascatur piscium multitudo, & vivat in aquis;
quomodo reptilia & quadrupedia oriantur in terra, &
quibus alantur cibus.* Præterquam quod idem S. Do-
ctor in c. 10. Matth. aperte Catholicam sententiam
tradit: sic enim in illa verba: *Nonne duo passeret asse ve-
neunt, & c. ait: si parua animalia absq. Deo auctore non
decidunt, & in omnibus semper est providentia, & quæ
in his peritura sunt, sine Dei voluntate non pereunt, vos
qui æterni estis, non timere debetis, quod absq. Dei vivatis
providentia?* Neque hanc expositionem bene refellit
Vasquez hic q. 14. a. 6. qui frustra suspiciõne erroris
in supradicto loco S. Hieronymi fouet. Simili modo,
quod pro absurdo refert S. Hieronymus, plantis &
brutis Angelos custodes præesse, intelligendũ de sin-
gulis custodibus singulis eiusmodi rerum indiuiduis
præpositis, vt in hominib. accidit: singulis enim spe-
ciebus rerum Angelos à Deo præpositos non est ab-
surdum dicere, vt suo loco docetur de Angelis in fine.

Assertio IV. Cognitione hæc diuina creaturarum
non specificatur, nec dependet villo modo à rebus
creatis. Ita S. Thomas q. 14. a. 5. ad 3. & communis
Doctorum; qui propterea etiam notant, obiectũ ad
cognitionem creatam dupliciter comparari: primò vt
præcisè terminũ, in quem tendit & fertur cognitio,
& hoc etiã obiectis creatis respectu diuinæ scientiæ
conuenit: secundò vt causam, principium, & motiuum
ipsius cognitionis; quatenus videl. mediãtè aut im-
mediãtè speciẽ sui ad potentiam cognoscentẽ trans-
mittit, per quã fit, & causatur intellectus; aut certè per
seipsum immediãtè concurrat ad cognitionẽ; & hoc
obiectis creatis respectu diuinæ scientiæ minime con-
uenit. Ratio est. Quia cognoscere Dei est ipsum esse,
ipsaq. substantia Dei: implicat. a. contradictionẽ, vt
substantia siue esse Dei, ab vlla creatura re depẽdeat. quã
ratione etiã relatio transcendẽtis ad creaturas à diui-
na cognitione excluditur, vt supra vniuersim dictũ.

Addit S. Thomas cit. a. 5. ad 3. ipsum intelligere di-
uinum non specificari per aliud, quàm per essentiam diui-
nam: quod non est ita intelligendũ, quasi propriè per
essentiam diuinã specificetur; sicut enim propriè ab
ea non dependet, ita etiã ab ea propriè non specifica-
tur; præsertim quando propriè non est in vlla species
sed sensus est, rationem ipsius, & essentiam à parte
rei eandem esse cum essentia diuina.

Assertio V. Deus non cognoscit creaturas in ipsis
creaturis, velut medio cognoscẽdi; sed immediãtè in
seipso. Ita sentit S. Thomas a. 5. & 6. Neq. est sub his
terminis vlla inter Doctores cõtrouersia. Neq. enim
illi, qui dicũt, Deũ cognoscere creaturas in seipsis, di-
cunt cognoscere in seipsis velut medio cognitionis;
neq. negant etiã, cognoscere in seipsis aliquo modo.
Probat ex præced. assert. Cum n. diuina scientia sit
planè independens à creaturis, non possunt creaturæ
esse medium, seu principium diuinæ cognitionis, vnde
sequitur, Deũ cognoscere creaturas absq. alio medio
adeoq. per seipsũ, ac in seipso immediãtè, vt mox expli-
cabitur. Eadem est doctrina S. Dionysij, vt dicitur.

Et confirmatur. Quia ad hoc, ut creaturæ à Deo cognoscantur, necesse est, eas ipsi representari: aut ergo à seipsis representantur diuino intellectui, aut ab essentiâ diuinâ. Non primum; tum quia ita scientia diuina dependeret à rebus creatis, contra dicta assert. 4. Tum quia se prius representare verâ aliquâ causalitate non possunt, quam sint; representatio enim obiecti propria ad causam efficientem pertinet; Dei autem cognitio æterna est, & earum etiam rerum, quæ nunquam sunt, ut dicitur: Ergo fatendum est, representari eas ab ipsâ essentiâ diuinâ, non in seipsis, tanquam ratione mediâ cognoscendi.

Assertio V I, Deus cognoscit quidem creaturas in seipso, ut in verbo mentis, seu specie expressâ creaturarum: sed cognitione quasi reflexâ, non directâ. Prima pars est extra controuersiam. Omnes enim concedunt, Deum non minus, quàm alium quemlibet cognoscentem, in suamet cognitione, siue in suo verbo mentis, cognoscere aliquo modo obiectum ipsum talis cognitionis, seu verbi. Vnde cum Deus sit sua cognitio, suumque verbum, quo cognoscuntur, seu representantur creaturæ; non potest negari, Deum in seipso, velut in verbo, seu specie expressâ creaturarum, cognoscere aliquo modo creaturas.

7 Secunda pars est contra quosdam recentiores, quibus non nihil fauet Vasquez hic disput. 60 cap. 3. qui ut defendant, Deum aliquo etiam modo cognoscere creaturas in seipso, uti S. Dionysius, & communis Doctorum sententia habet, dicunt, Deum cognoscere creaturas in seipso, ut in Verbo mentis, seu specie expressâ creaturarum; eò ipso, quod Deus est ipsamet species expressâ, seu Verbum mentis, adeoque suamet cognitio, quâ creaturas directè cognoscit in seipsis. Neque enim aliud esse, Deum cognoscere creaturas in seipso, quam cognoscere eas in sua cognitione, tanquam actuali specie expressâ, quæ illas actu cognitâs representat. Eademque ratione, concedunt, Deum etiam cognoscere creaturas possibili in sua ideâ; cum idea in Deo sit ipse conceptus diuinæ mentis, seu species expressâ creaturarum possibilem. Vbi semper isti de cognitione directâ creaturarum in Verbo loqui videntur: quod ob aliam etiam causam ita necessariò sentire debent, eo quod vniuersim negant, Deum cognoscere creaturas in seipso velut medio cognito, ut inferius dicemus; cum tamen reflexa cognitione in Verbo mentis, seu ipsâ cognitione mentali, cognoscat nihil possit, nisi ut in medio cognito.

2 Nostra verò sententia videtur ex mente Doctorum, qui dicunt, Deum cognoscere creaturas in seipso velut specie expressâ, seu Verbo mentis, siue in cognitione ipsa creaturarum; ut fustius declarat Suarez hic lib. 3. cap. 2. num. 17. & fauet ex parte Vasquez disp. 60. cap. 3. num. 9. ubi ait: *Deum creaturas cognoscere in seipso prius cognito; non quidem primo cognito solum tanquam obiecto primario, & causa; sed tanquam verbo, quod est etiam creaturarum Verbum, earepresentans*: certè cognoscere Deum creaturas in se ut Verbo prius cognito, est cognoscere creaturas in Verbo quasi reflexè, non directè.

8 Sed, quicquid sit de mente Vasquij, probatur hæc pars assertionis. Quia cognoscere creaturas directè per diuinam essentiam, ut Verbum, seu cognitio-

nem creaturarum, propriè loquendo, non est cognoscere creaturas in Verbo, seu in cognitione creaturarum; sed cognoscere creaturas Verbo, seu cognitione creaturarum. Neque enim si quis sua cognitione directè cognoscat aliquid, dicitur illud cognoscere in sua cognitione, sed sua cognitione. Sic ergo etiam Deus directè cognoscens creaturas per seipsum, tanquam Verbum & cognitionem creaturarum, non rectè & propriè dicitur cognoscere illas in seipso veluti in Verbo & cognitione creaturarum. Et ratio est. Quia vocula *in* in eiusmodi locutione significat medium inter cognitionem & cognoscentem; ipsa autem directâ cognitionem rei alicuius, respectu sui ipsius, non est vlllo modo mediâ; neque secundum rationem quidem, ut patet.

E contrario verò tamen in Deo nulla sit à parte rei distinctio & pluralitas actuum; quæ de causa etiam in Deo propriè locum non habet cognitio reflexa; quod solum probat Aureolus in 1. d. 3. 5. part. 2. a. 1. tamen quia Deus vno à parte rei, & eodem actu, non solum cognoscit obiectum cognitionis, sed etiam ipsam eius obiecti cognitionem; fit, ut ratione nostra posterior hæc cognitio sit quasi reflexa; quo tamen ipso cognitio & notitia creaturæ directâ, simul etiam ratione nostra; ratio quasi quædam, ac medium est, denuo quasi, ac reflexè cognoscendi ipsum obiectum eiusdem notitiæ: quandoquidem commune est omni cognitioni reflexæ, quæ quis suummet conceptum reflexè cognoscit, ut eâ simul etiam cognoscatur ipsum obiectum talis notitiæ, iam antea directè cognitum. Deus ergo in seipso veluti Verbo & cognitione creaturarum cognoscens creaturas, si propriè loquamur, non cognoscit illas, ut sic, directâ cognitione, sed quasi reflexa.

10 Assertio VII, Deus cognoscit creaturas in seipso, non solum ut in Verbo mentis, seu specie expressâ; siue ut in ipsa cognitione creaturarum; sed etiam aliâ ratione. Hæc est communis sententia S. Thomæ hic q. 14. a. 1. & lib. 1. cont. gent. cap. 53. & communis Doctorum, ut patebit assert. seq. contra recentiores illos præcedente assertionem memoratos; qui hunc solum modum agnoscunt, quo Deus cognoscat creaturas in seipso. Probatum duabus rationibus. Prima. Quia Deus cognoscit creaturas in seipso directâ cognitione, non solum reflexa: sed cognitio; quâ Deus cognoscit creaturas in seipso tanquam Verbo, non est cognitio directâ, sed quasi reflexa: Ergo datur alia cognitio, quæ Deus cognoscit creaturas in seipso, quam ut in Verbo. Secundam propositionem probauimus assert. præcedente. Primam admittunt illi, contra quos disputamus; & hæc etiam ratione probamus. Quia cognitio illa creaturarum in Deo quasi reflexa, supponit ratione prius cognitionem earundem creaturarum in ipso directam: non enim Deus haberet cognitionem creaturarum in se, tanquam Verbo, quasi reflexam, nisi illud ipsum Verbum, seu species expressâ esset cognitio creaturarum in Deo quasi directâ.

11 Altera ratio est. Quia cum Deus non cognoscat creaturas in ipsis creaturis; velut medio cognoscendi, ut dictum assert. 5. idcirco præter vim cognoscitiuam, & ipsam cognitionem creaturarum in Deo, assignari debet aliquid, quod ex parte obiecti sit ra-

tio, & quasi medium cognoscendi creaturas; in quo proinde Deus etiam creaturas cognoscat: sed Verbum mentis seu species expressa non est ex parte obiecti ratio, & quasi medium, in quo Deus cognoscit creaturas, saltem loquendo de directa cognitione creaturarum, ut dictum: multo minus est aliquid distinctum ab ipsa cognitione creaturarum: Ergo præter Verbum mentis, & speciem expressam creaturarum, assignandum est aliquid aliud (ratione scilicet distinctum) in ipso Deo; in quo Deus directe cognoscat creaturas, velut medio & ratione cognoscendi. Maior patet; quia ad cognoscendum aliquid tria requiruntur; quorum singula in suo genere ratio quædam esse possunt cognoscendi: primum est vis cognoscitivæ ex parte cognoscentis; secundum est obiectum, tam per modum termini, quam per modum principij representativi per seipsum, aut mediante specie concurrens ad intellectum; aut certe aliud quippiam ex parte obiecti eiusmodi concursum sustinens; tertium est ipsa intellectio, seu Verbum mentis, siue ipsa species expressa, tanquam ratio formalis cognoscendi: Cum ergo hæc tria in omni intellectu & cognitione necessaria sint, certe etiam in divina creaturarum cognitione suo modo requirentur; non ita quidem, ut creatura ipsa causalitatem obiecti in cognitione divina exerceat: hoc enim impossibile est, ut dictum assert. 1. sed ut in ipso Deo sit aliquid, quod ita ex parte obiecti concurrat, adeoque concursum obiecti creati suppleat. Minor declaratur. Quia Verbum mentis, & species expressa creaturarum, est ipsa cognitio creaturarum in esse completo; cognitio autem non est medium & ratio, ex parte obiecti, cognoscendi obiectum, saltem directe; sed supponit obiectum & concursum ex parte obiecti. Ergo nec Verbum mentis seu species expressa creaturarum, est ex parte obiecti ratio, & quasi medium, in quo Deus cognoscit creaturas, saltem loquendo de directa cognitione creaturarum, de qua etiam authores isti in primis loquuntur; ac proinde præter Verbum mentis, & speciem expressam creaturarum, assignandum est in Deo aliquid aliud (ratione scilicet distinctum) in quo Deus directe cognoscat creaturas, velut, iuxta nostrum intelligendi modum, in ratione & medio cognoscendi.

12 **Assertio VIII.** Deus cognoscit creaturas in seipso, tanquam in obiecto principali, & medio cognito, tum per modum Verbi ac ideæ creaturarum, tum per modum causæ eminentissimæ continentis omnes omnium rerum perfectiones. Non dico creaturas secundum omnem modum & statum sufficienter intelligi à Deo, quovis istorum modorum; hoc enim falsum esse dubitationibus sequentibus patebit, sed indefinite loquor; ac præsertim de creaturis secundum esse possibile. Ac prima pars, Deum cognoscere creaturas aliquo modo in seipso, velut obiecto principali, & medio cognito, est communis Doctorum, quos pro secunda & tertia parte adducemus: tamen si contrarium asserant Gabriel in 1. d. 3. q. 2. Occam d. 3. q. 3. quos sequuntur nonnulli recentiores, post Vasquium disp. 60. cap. 2. qui tamen hæc de re obscure & ambigüe locutus est, ut dictum assert. 6. Favet eidem sententiæ Scotus in 1. d. 3. q. 1. et si Gregorius de Valentia, & Molina infra existiment, eum in re non differre à S. Thoma.

13 Refertur etiam pro eadem sententiâ Aureolus ex Capreolo distinct. 3. q. 2. artic. 1. cum istamen longè aliter senserit; videlicet Deum non solum non cognoscere creaturas in seipso, velut obiecto & medio prius cognito; sed nec scientiam Dei terminati formaliter ad ipsas in se creaturas, sed solum eminenter: tantum abest, ut sentiat, Deum cognoscere creaturas in seipsis, & non in seipso. Sic enim ait in 1. distinct. 3. q. 2. artic. 2. *Deum intelligere creaturas, &c. sub uno quidem sensu concedi potest; sub alio vero non potest. si enim queratur, an Deus sic intelligat creaturam, quod intuitum ferat super essentiam, & ex hoc procedat ulterius, usq. ad creaturam; ita quod sint duo intuitus, Deus & creatura, &c. sic nullo modo concedi potest, quod Deus intelligat creaturas, &c. si vero queratur, an sic intelligat creaturas Deus, quod intuitum terminet ad essentiam ibi sistendo, nec ulterius procedendo; sic tamen, quod ibi sistendo, dicatur attingisse eminenter, & plusquam æquipollenter omne aliud extra se, & omnem creaturam, &c. sic concedi oportet, quod Deus non ignorat, imò perfectissime & supereminenter novit omnem creaturam, & omne aliud extra se, &c.*

Ratio nostræ sententiæ generalis est, quia talis cognitio creaturarum in Deo, nec impossibilis est, nec ullam includit imperfectionem, ut in simili dictum supra quæst. 6. dub. 8. & 9. & magis patebit ex probatione secundæ & tertiæ partis.

14 Secunda pars, Deum cognoscere creaturas in se, tanquam obiecto & medio cognito, per modum Verbi, & ideæ creaturarum, patet ex dictis assert. 6. ubi etiam declaravimus, hanc cognitionem in seipso, tanquam in Verbo mentali, & specie expressa creaturarum, esse quasi reflexam. Eadem est ratio ideæ; cum & ideæ in Deo nihil aliud sit, quam conceptus mentalis, ad cuius similitudinem & imitationem fieri aliquid potest, ut quæst. 2. patebit. Unde tamen hoc ipsum discrimen nascitur, inter speciem expressam Dei generatim acceptam, & inter ideam; quod cum hæc non sit nisi rerum possibile; illa vero rerum quarumlibet creaturarum, secundum omnem modum & conditionem, idcirco Deus in se, ut in ideâ, non intelligat nisi res possibles; in se vero ut specie expressa, res quaslibet, etiam existentes ut sic.

Tertia pars, cognoscere Deum creaturas in se, veluti causâ, &c. est expressa & constans doctrina S. Thomæ in pluribus locis, quicquid refrageretur Vasquez disput. 60. num. 10. Sic enim docet hic quæst. 12. artic. 8. ubi ait: *Manifestum est, quod scilicet qua videntur in Deo, secundum quod sunt in ipso: omnia autem alia sunt in Deo, sicut effectus sunt virtute in sua causa. Sic igitur videntur omnia in Deo, sicut effectus in sua causa. sed manifestum est, quod quanto aliqua causa perfectius videtur, tanto plures eius effectus in ipsa videri possunt, &c. Ille igitur intellectus potest in causa cognoscere omnes causas effectus, & omnes rationes effectuum, qui causam totaliter comprehendit; nimirum Deus, uti docet idem S. Thomas quæst. 14. artic. 3. Idem docet hic cit. quæst. 14. artic. 6. ubi ita concludit: *Sic igitur cum essentia Dei habeat in se, quicquid perfectissime habet essentia cuiuscumque rei alterius, & adhuc amplius, Deus in seipso potest omnia propria cognitione cognoscere. Et ibidem ad 1.**

ait: Sic igitur dicendum est, quod Deus non solum cognoscit res esse in seipso, sed per id, quod in seipso continet res, cognoscit eas in propria natura; & tanto perfectius, quanto perfectius est unumquodque in ipso. Sentit igitur S. Thomas, Deum cognoscere creata omnia in seipso, quatenus in seipso eminenter continet omnia; quod est esse causam in actu primo.

Quod ipsum apertius declarat lib. I. contra gent. cap. 49. ubi ait: Ex hoc, quod Deus seipsum cognoscit primo & per se, quod alia a seipso cognoscit eum ponere oportet. Effectus enim cognitio sufficienter habetur per cognitionem sua causa. Unde scire dicimur unumquodque, cum causam eius cognoscimus. Ipse autem Deus est per suam essentiam causa essendi alijs; cum igitur suam essentiam planissime cognoscit, oportet ponere, quod etiam alia cognoscit.

Eodemque modo & sensu S. Thomam intelligunt; & sequuntur Capreolus in I. distinct. 35. quæst. 2. art. 1. Caietanus hic quæst. 14. art. 6. Ferrarientis cit. I. contra gent. cap. 49. Gregorius de Valentia hic quæst. 14. p. 3. Molina art. 5. & 6. dispnt. 7. Suarez lib. 3. cap. 2. num. 3. & moderni Thomistæ omnes hic quæst. 14. art. 5. & 6. Ex antiquioribus verò præter S. Thomam, eandem sententiam indicant Alensis 1. part. quæst. 23. in 2. art. 1. Henricus quodlib. 9. quæst. 2. Egidius in I. distinct. 35. quæst. 3. & aperte docent Argentina ibidem q. 1. & Durandus in I. dist. 35. q. 2. v. merito hæc sententia communis dici possit.

16 Probatur primò autoritate S. Dionysij, qui eam expresse etiam tradit cap. 7. de diuin. nomina. ubi ait: Nec enim ea, quæ sunt, ex his, quæ sunt, discens nouit diuina mens; sed ex se, & in se per causam rerum omnium cognitionem, scientiam, essentiam, anticipatam, & ante comprehensam habet: non quod per speciem singula consideret; sed quod vno casu complexu omnia sciat & contineat: quemadmodum etiam lux per causam in se tenebrarum notitiam anticipatam & informatam habet; quod non aliunde, quam ex luce tenebras nouit. Seipsum ergo noscens diuina sapientia nouit omnia, sine materia ea, quæ ex materia constant sine diuisione ea, quæ diuina sunt simul coniuente; dum ipso vno omnia & noscit, & procreat. Si enim causa vna Deus rebus omnibus statum largitur, eadem etiam causa vna omnia, ut à se profecta, & in se ante constantia cognoscet: nec ab his, quæ sunt, ipsorum notitiam accipiet; sed & singulis suis, & alijs aliorum notitiam impartiet. Non igitur propriam sui notitiam Deus habet, aliam autem, quæ communiter & generaliter ea, quæ sunt omnia comprehendit. Ipsa enim seipsam omnium causa noscens, nullo prorsus modo ea, quæ à se profecta sunt, & quorum causa est, ignorabit. Hæc ergo Deus ea, quæ sunt noscit, non rerum (in se nimirum) notitiam, sed sui. Qui locus, quod ad præsens institutum pertinet, clarior est, quam ut in alium sensum trahi se patiat: præsertim quando à S. Thoma, & ab omnibus S. Dionysij Interpretibus, alijsque Theologis, ante Valsquium ad eundem planè modum fuit intellectus. Eodem spectat, quod S. Dionysius mox ibidem de Angelis subiungit: Etenim Angelos quoque scripta diuina ea, quæ in terra sunt, scire tradunt, non quod ea sensibus noscant, (nempe à sensibus, aut rebus sensibilibus sumendo cognitionem) etsi (obiecta illa cognita) sub sensum cadant; sed mentis sua diuinam speciem præferentis vi atque natura. Quæ similitudo in hoc consistit, quod sicut

Angelis ratio cognoscendi res sensibiles, non sunt sensus aut res ipsæ sensibiles per se mouentes intellectum Angeli, sed species Angelis diuinitus inditæ; ita etiam ratio obiectiua cognoscendi creaturas in Deo, est ipsa diuina essentia.

Secundo accedit ratio. Nam commune hoc est cognitioni intellectuali; vt ex causa, siue in causa cognita cognoscatur effectus; & quo melius cognoscitur causa, quoque causa ipsa perfectius continet effectum, eo etiam perfectius in causa cognoscitur effectus: Cum ergo Deus & eminentissime contineat omnes perfectiones creatas; sequè ipsum veluti earum causam eminentissime ac perfectissime cognoscit; fieri non potest, quin in seipso etiam veluti in causa perfectissime, adeoque etiam inuitiua cognitione (quantum fert conditio obiecti cogniti) creaturas ac perfectiones creatas conspiciat.

Atque hoc est, quod dicit S. Thomas hic q. 14. a. 6. in corp. Cum Deus in se omnes perfectiones contineat, comparatur Dei essentia ad omnes rerum essentias, non sicut commune ad propria; vt vnus ad numeros, vel centrum ad lineas; sed sicut perfectus actus ad imperfectos; vt sciderem, homo ad animal; vel senarius, qui est numerus perfectus, ad imperfectos sub ipso contentos. Manifestum est autem, quod per actum perfectum cognosci possunt actus imperfecti, non solum in communi, sed etiam propria cognitione. Sicut qui cognoscit hominem, cognoscit animal propria cognitione; & qui cognoscit senarium, cognoscit trimarium propria cognitione. Sic igitur cum essentia Dei habeat in se, quicquid perfectionis habet essentia cuiuscumque rei alterius, & adhuc amplius, Deus in seipso potest omnia propria cognitione cognoscere, &c.

18 Obijciuntur contra hanc doctrinam tria. Primum Deus reipsa nullam habet relationem ad creaturas: Ergo non potest esse ratio per modum cause ac medij cogniti cognoscendi creaturas. II. In Deo non continentur creaturæ formaliter secundum suum proprium esse: Ergo non possunt in ipso veluti medio cogniti illa cognosci. III. Ex hæc sententia sequitur omnipotentiam Dei esse rationem cognoscendi creaturas; quod videtur absurdum.

Ad primum responderet, negando e consequentiã. Rationem negationis iam supra q. 6. dub. 8. assignauimus: quia minus est, esse ratione cognitionis creaturarum, quam causam realem existentie earundem; cum ergo Deus, quantumuis in se absolutissimum Ens, sine vilo respectu reali ad creaturas, possit realiter causare existentiam actualem creaturarum, multo magis poterit sibi esse ratio, per modum medij cogniti, cognitionis earundem. Quibus addo, si quid hoc argumentum probaret, probaturum etiam, Deum nullo modo sibi rationem esse posse cognoscendi creaturas, nec per modum quidè formalis cognitionis earundem; cum aliqui cognitio actualis obiecti alicuius, multo realior, vt ita dicam, magisque necessaria habitudine habeat ad obiectum cognitum, quam id quod est medium cognoscendi.

Ad secundum responderet, itidem negando consequentiã; satis enim est, quod creaturæ secundum Esse suum proprium in Deo continentur eminentissimo modo; & vt loquitur S. Thomas, velut actus imperfectus in actu perfecto; quando nec in specie visibili, nec intelligibili creata, obiectum formaliter continetur, quod per eam cognoscitur.

In quem

In quem sensum etiam Scotus in 1. dist. 35. quæst. 1. resp. ad argum. ait; quod eadem ratio intelligendi illimitata, potest esse propria ratio intelligendi quodcumque eorum, ad quæ est illimitata; sicut si esset limitata ad aliud (sive illud) solum: & maxime ratione istius actus, qui est intelligere, in quo non semper requiritur uniuoca ratio, vel assimilatio cum cognito: alioquin nihil posset cognosci per causam; nec conclusio per principium; sed sufficit ratio eminentior continens perfecte similitudinem virtuales cognitæ. Ita Scotus.

Ad tertium Suarez loco cit. admittit sequela, negat minorem. Ego vero etiam nego sequelam; saltem loquendo de primaria & illimitata ratione cognoscendi creaturas in essentia diuina velut causa: quia aliud est, Deum eminentissime continere, omnes perfectiones omnium creaturarum; quod est esse causam in proposito, nempe radicaliter: aliud habere vim quasi per modum executiue potentie operandi omnia. Illud formaliter pertinet ad infinitatem seu perfectionem essentia diuinæ; iuxta dicta superius; hoc distinctum ab ea attributum constituit, & est quedam perfectio, iuxta nostrum modum intelligendi, non solum superaddita essentia, sed etiam infinitate illa ac perfectione eiusdem posterior. Cætera videri possunt superius cit. quæst. 6. dub. 8.

19 Dicis; cum Deus etiam clarè cognitus non necessario repræsentet creaturas intellectui creato, vt supra dictum quæst. 6. quomodo potest sibi ipsi per modum obiecti cognitæ repræsentare creaturas, quas tamen non potest non cognoscere secundum suum Esse, quod habent, vel habebunt.

Responderi potest primò; eatenus cognoscere, nihilominus creaturas in se, velut obiecto cognito, quatenus cogitamus prius ratione Deum cognoscere seipsum, vt obiectum primarium; siue per modum causæ, siue per modum Verbi, modo explicato, quam concipiamus scientiam eius extendi ad creaturas. Sed melius responderetur secundò; tamen si diuina essentia non necessario repræsentet intellectui creato creaturas, ipsam videnti; tamen Deo ipsi, tanquam comprehendenti, necessario repræsentare, quicquid, salus diuinis decretis, adeoque pro conditione illius Esse, quod creaturæ iuxta diuinæ voluntatis decreta habent, repræsentare potest; etsi non absoluta necessitate respectu omnium, vt inferius dicitur dub. 10. Neque in hac re explicanda est maior difficultas, quam quomodo scientia diuina liberè terminari possit ad creaturas existentes: cum tamen à parte rei sit ipsa Essentia diuina, & Ens absolute ac summè necessarium, de quo quæst. seq.

20 Assertio IX. Deus cognoscit etiam creaturas in seipso, ac in sua essentia, tanquam in specie intelligibili; adeoque velut medio vt sic non cognito. Hanc assertionem indicant Gabriel & Ockam locis citatis, dum docent, creaturas à Deo ita maxime in seipsis videri, vt eas non videat in sua Essentia, tanquam in obiecto primario prius viso: & apertius Scotus cit. d. 35. quæst. 1. dum docet, intellectum diuinum per suam essentiam constitui in actu primò ad intelligendum; non tantum suam essentiam, sed etiam creaturas omnes: itèmq; Deum cognoscere creaturas per suam essentiam, vel-

ut rationem intelligendi. Consentit etiam Molina hic quæst. 14. artic. 5. & 6. disput. vnic. dum ait; creaturas elucere (Deo & beatis) per cognitionem elicitam per essentiam diuinam, concurrentem instar speciei intelligibilis: vbi tamen simul addit, non aliter cognosci posse creaturas in Deo, quam vt in obiecto primario cognito. Idem docet Gregorius de Valentia hic quæst. 14. p. 3. vbi dicit, creaturas cognosci à Deo per speciem diuinæ essentia: quod plane etiam sentit S. Thomas hic quæst. 14. artic. 5. vbi propterea docet, Deum non cognoscere creaturas in seipsis, sed in seipso; quia non cognosciteas per species proprias & adæquatas, sed, vt ex discursu S. Thomæ colligitur, per speciem sui quasi continentis, seu, vt ipse loquitur, in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso; quod etiam repetit in responsione ad 2. vbi ait: *Ea quæ sunt alia à Deo, intelliguntur à Deo, in quantum essentia Dei continet species eorum.* Et infra artic. 11. species, inquit, intelligibilis diuini intellectus, quæ est Dei essentia, non est immaterialis per abstractionem, &c. Unde per eam Deus cognoscit non solum vniuersalia, sed etiam singularia. Et rursus artic. 12. ait: *Species intelligibilis intellectus nostri non est similitudo hominum, quantum ad principia individualia, sed solum quantum ad principia speciei: essentia autem diuina, per quam intellectus diuinus intelligit, est similitudo sufficiens omnium, quæ sunt, vel esse possunt, non solum, quantum ad principia communia, sed etiam quantum ad principia propria vniuersi cuiusq;.* Idem admittit Suarez loco citat. num. 13. vbi absolute eam sententiam vocat probabilem; dummodo alij modi non excludantur.

Ratio est. Quia etiam hic modus cognoscendi in Deo nullam inuoluit repugnantiam vel imperfectionem: neque enim aliud est, Deum per suam essentiam, velut speciem, cognoscere creaturas; quam ipsam essentiam diuinam esse tam perfectam, vt per seipsam possit instar speciei esse ratio obiectiue repræsentatiua creaturarum: quod certè essentia diuinæ, cum in se eminenter contineat omnem perfectionem rei creatæ, denegari non potest. Et quia species, vt sic est ratio cognoscendi obiectum, per modum medij non cogniti, verisimile est etiam, Deum vt sic, eadem ratione sibi repræsentare posse creaturas: quanquam id facere non posset, nisi simul esset causa eminenter eadem continens, vt pluribus Suarez loco cit. Quomodo autem simul Deus videat creaturas in seipso, velut speculo, dictum in simili supra quæst. 6. dub. 9. vbi de hac re plura.

21 Assertio X. An Deus videndo creaturas, secundum suum esse proprium, in seipso ac in sua essentia, modo explicato, videre dicendus sit creaturas in seipsis etiam; an solum in seipso; quæstio nominis est: & vtrumque diuerso sensu rectè affirmari potest. Ita Gregorius de Valentia quæst. 14. p. 3. & fetè Molina hic quæst. 14. artic. 5. & 6. disput. vnic. Probatur & declaratur. Gabriel enim & Ockam locis citat. docent, Deum cognoscere creaturas in seipsis; quod tribuitur etiam Scoto cit. quæst. vnic. distinctione 35. Idem sequuntur quidam recentiores, qui non alia ratione docent, Deum cognoscere creaturas in seipso, quam

vt in ipsa cognitione creaturarum, seu Verbo mentis.

E contrario verò Deum non cognoscere creaturas in seipsis, sed solum in seipso, expressè & ex instituto docet S. Thomas hic quæst. 14. art. 5. quem ita etiam sequuntur Caietanus, & omnes Thomistæ recentiores. Quæ controuersia, stantibus & suppositis ijs, quæ hæcenus docuimus, ita facile conciliari potest. Dupliciter enim intelligi potest creaturas cognosci in seipsis; primò vt vocula, *In seipsis*, dicat solum rationem obiecti cogniti; secundò, vt dicat etiam rationem & medium cognoscendi. Priori modo nihil est aliud; Deum cognoscere creaturas in seipsis, quam cognoscere secundum se, ac solum proprium Esse ac rationem; quod sanè denegari Deo non potest; nec vnquam negat S. Thomas; vt dictum supra avert. 2. Posteriori modo, idem est, Deum cognoscere creaturas in seipsis, quod creaturas ipsas esse Deo rationem ac medium cognoscendi creaturas; quod de Deo dici non potest, vt dictum avert. 5.

22 Ad quem ferè modum etiam S. Thomas cit. art. 5. ait, aliquem cognosci in seipsis, quando cognoscitur per speciem propriam, adæquatam ipsi cognoscibili; (formaliter, aut naturaliter, seu directe ita representantem aliquid, tanquam non id solum representet, vt declarat Gregorius de Valentia loco cit.) sicut cum oculus videt hominem per speciem hominis. In alio autem videri id, quod videtur per speciem continentis: sicut cum pars videtur in toto, per speciem totius. Vel cum homo videtur in speculo, per speciem speculi; vel quocumq; alio modo contingat aliquid in alio videri. Vbi tamen exempla S. Thomæ examinare nil opus est. Illud nota, multum in ipsis verbis positum esse, vt posteriorem aut priorem sensum referant. Non enim rectè dixeris, Deum cognoscere alia à se in ipsis rebus: ita enim significatur rationem Deo cognoscendi esse res ipsas; et si bono sensu dici possit, Deum cognoscere alia in seipsis, vt dictum.

DUBIVM IV.

An, & qua ratione Deus cognoscat creaturas tum existentes, tum possibles; & num adeo etiam cognoscat infinita.

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 9 & 12.

1 **E**xplicanda nunc sunt particulatim obiecta creata, quæ Deus cognoscit; modusque particularis ea cognoscendi; & incipiendum à facilioribus, quales sunt creaturæ tum re ipsa aliquando existentes, tum possibles etiam, quæ nunquam existant, secundum esse suum possibile spectata. Nam & nos cæteris paribus facilius cognoscimus ea, quæ existunt, quam quæ non existunt; & ea quæ non existunt, facilius cognoscuntur secundum esse possibile, quam secundum esse actuale, quod habitura aliquando sunt.

Assertio I. Deus distinctè cognoscit omnes res

existentes, adeoque omnia quæ sunt & sunt in tota æternitate, etiam intimas & secretissimas cogitationes & affectiones, tam hominum, quam Angelorum. Est mens & doctrina S. Thomæ hic quæst. 14. a. 5. 6. & 12. & Magistri aliorumque Doctorum in 1. d. 35. & de fide, ac extra controuersiam. Probatum apertè ex Scriptura Psal. 32. v. 15. *Qui finxit sigillum corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum.* Proverb. 5. v. 21. *Respicit Dominus vias hominum; & omnes gressus eius considerat.* Proverb. 15. v. 3. *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos.* Eccles. 17. v. 16. *Omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei: & oculi eius sine intermissione inspicientes in vis eorum.* Ecclesiast. 23. v. 28. *Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem; circumspicientes omnes vias hominum & profundum abyssi, & hominum corda intrantes, in absconditis partes.* Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita; sic & post perfectum respicit omnia. Jerem. 17. v. 10. *Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinventionum suarum.* Apocal. 2. v. 23. *Ego sum scrutans renes & corda; & dabo unicuique vestrum secundum opera sua.* Denique generatim de omnibus rebus creatis, præsertim existentibus, dicitur Heb. 4. v. 13. *Non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius, ad quem nobis sermo.* Rationes sumuntur ex assertione 1. 2. & 3. dub. præced. eæ enim vel maximè procedunt de rebus existentibus, quæ & à Deo velut agente intellectu efficiuntur, & à nobis facilius cognoscuntur.

2 Assertio II. Deus clare, etiam & distinctè cognoscit omnes creaturas possibles, omnesque modos earum possibles, quæ possibles sunt, siue secundum esse possibile; etiam eæ nunquam actu sint futurae. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 9. & est extra controuersiam, ac de fide, Probatum ex Scriptura. Rom. 4. v. 17. *Qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.* Item Ecclesiast. 23. v. 29. *Domino Deo antequam crearentur, omnia sunt agnita, etiam secundum esse actuale, quod aliquando habitura essent; ergo multo magis secundum esse possibile.* Ratio est; tum quia etiam hæc eo ipso, quod sunt entia quadam, nimirum in potentia, sunt cognoscibilia; præsertim quando ex eo genere nos ipsi etiam multa cognoscimus; ergo cognoscuntur per infinitam scientiam Dei; quæ hoc ipso quod infinita est, necessariò terminatur ad omne possibile: tum quia Deus comprehendit seipsum, omnesque creaturas, totamque vniuersi machinam; ergo cognoscit omnia quæ sunt in sua, vel creaturæ potentia. Vnde rectè etiam concludit S. Thomas cit. a. 9. *omnia cognoscere Deum, quæcumq; per naturam possunt fieri, vel cogitari, vel dici, & etiam quæcumq; ipse facere potest, etiam si actu non sint.*

Assertio III. Deus ea quæ existunt, vel existentiam quandoque habebunt, vel habuerunt, in illa duratione quomodocumque æternitati coexistentem, cognoscit scientia visionis: quæ autem hæc sunt, nec erunt, cognoscit scientia simplicis intelligentiæ. Ita S. Thomas hic cit. q. 14. a. 9. ex communi modo loquendi Doctorum. Cuius hæc est ratio. Quia videri oculis corporis non possunt, nisi existentia; & quæ habent esse (existentiæ distinctum extra videntem, vt loquitur S. Thomas. Intelligi autem, non visionis, sed simplici intelligendi modo, possunt & dicuntur et-

iam ea,